

AD 1870

HISTOARYSKE KOMMISJE
DE EASTERWIERRUMER
FREONERÛNTE

2015

Waterschap “De Nieuwlandsweg” te Oosterwierum.

Skriuwer: Nico van der Werf
Skoallekrante Om 'e Ald Toer
1-1-2015

In de brief van 14 februari 1901 deed Johannes Miedema, veehouder op Gerbrandastate (Tsjerkebuorren 5), een herhaalde oproep aan zijn landvrouw, Anna Lichtenvoort Cats-de With uit Dieren. Hij vroeg haar medewerking in navolging van de meeste andere landeigenaren, om de gemeenschappelijke hooiweg te verharderen. En zo de landgebruikers uit de modder te verlossen.

Voor de individuele boer was dit destijds moeilijk te realiseren. De Nieuwlandsweg, die 1270 meter lang was, gaf toegang aan 49 percelen grasland, met een totale oppervlakte van bijna 97 hectare. De percelen waren verdeeld onder 19 eigenaren, waarvan circa 90 % werd verhuurd aan evenveel plaatselijk landgebruikers.

Bijna tien jaar later pakten de kerkvoogden van de hervormde kerk van Oosterwierum dit initiatief weer op. Op 2 april 1910 richtten zij zich tot de gemeente Baarderadeel. Met instemming van Gedeputeerde Staten van Friesland kon een half jaar later al een voorlopig bestuur gevormd worden. President-kerkvoogd Jan van der Meer (veehouder Hegedyk 1) trad op als voorzitter en Gerben Boersma (Tsjerkebuorren 6) en Johannes Miedema als leden.

Het besintelen van deze weg vond plaats in het voorjaar van 1912. Het werd aanbesteed bij het timmerbedrijf van weduwe Douwe Tjerk Douma voor 2530 gulden. Samen met enige oprichtingskosten werd de aanslag in het eerste begrotingsjaar vastgesteld op f 27,80 per hectare. Voor de volgende jaren waren de onderhoudskosten uiteraard lager en kon met een aanslag tussen 3 en 5 gulden per hectare worden beperkt. In 1948 moest er een inhaalslag worden gemaakt, na materiaalgebrek in de oorlog, waardoor de aanslag in een keer werd verdubbeld.

Stemrecht.

Jaarlijks hield het waterschap in maart haar ingelanden vergadering. De landeigenaren kregen naar oppervlakte stemrecht. Vanaf 1 pondemaat tot 2 hectare kreeg 1 stem, oplopend naar maximaal 5 stemmen voor 20 hectare of meer. De vergaderingen werden op zaterdagochtend bij toerbeurt in de beide Easterwierrummer cafés gehouden, waarbij zo'n driekwart van de stemmen vertegenwoordigd waren.

Na de goedkeuring van de statuten en een definitief bestuur werd er in 1913 tevens een politieverordening opgesteld. Hierdoor kon bij eventuele overtredingen worden

opgetreden. Om schade bij opdooi te beperken werd in 1925 een slagboom geplaatst, zodat de weg kon worden afgesloten. Hierbij werd een hokje geplaatst waarin de kruiwagen en de schoppen konden worden opgeslagen. Er werd regelmatig flink gediscuseerd over de prijs van de Waterschap "De Nieuwlandsweg" te Oosterwierum sintels of het grind. Maar ook de verhoging van de bestuursvergoeding van 5 naar 10 gulden werd niet door iedereen goedgekeurd. Vooral in de crisisjaren dertig vonden de ingelanden, dat het uurloon van de werkman wel kon dalen van dertig cent naar een kwartje.

Easterwierrum telde, rond de jaren dertig, in totaal 28 veehouders. De meesten gebruikten weilanden, die aan de Nieuwlandsweg lagen. Nadat in de zomer de eerste snee hooi was gewonnen, werden hier de koeien geweid. Binnen de top gingen zo'n vijftien boeren tweemaal daags deze weg langs, om zijn koeien te melken.

Uitbreiding.

Reeds in 1918 deed pachter Bouwe de Boer een verzoek, om drie percelen nabij de Raerderhoek bij het waterschap te voegen. Pas in 1944 werd de grens gewijzigd, zodat de oppervlakte groeide naar 111 hectare. De lange procesduur kwam mede, doordat de Gedeputeerde Staten, naast de jaarlijkse begroting, alle statutenwijzigingen moest goedkeuren.

Jacob de Jong was het langst verbonden aan het waterschap. Van 1934 tot 1966 was hij secretaris-ontvanger. Pieter Boersma was 28 jaar bestuurslid. Evenals Frans Jorna, die tevens 25 jaar voorzitter was. Johannes Klijsma heeft als werkman van 1929 tot 1945 het onderhoud van de weg verzorgd. Daarna werd het onderhoud meestal door de familie Jorna verzorgd.

Vanaf de jaren vijftig hadden de ingelanden niet veel kritiek meer op het waterschapsbestuur. Regelmatig was maar een kwart van stemmen vertegenwoordigd op de jaarlijkse vergadering. Waarbij buiten het bestuur herhaaldelijk slechts één vertegenwoordiger kwam opdagen. Vanaf 1967 werden de vergaderingen in de avond gehouden en was men verhuisd naar het gebouwtje van de N.H.-kerk.

In 1979 wilden de ingelanden nog niet opgaan in een groter geheel. Echter een jaar later was het tij al gekeerd. Op de extra vergadering, gehouden vanwege de lage opkomst, werd de opheffing met algemene stemmen aangenomen. Zodat het waterschap De Nieuwlandsweg op 1 januari 1981 opging in het nieuwe waterschap De Middelsékrite. Voor het laatste bestuur, Reinder Hoekstra, Meinte Jorna, voorzitter Catharinus van der Werf en secretarisontvanger Theo Dijkstra, zat daarmee hun taak erop. Door wetwijziging werd vervolgens het onderhoud van de Nieuwlandsweg in 1992 overgenomen door de gemeente Littenseradiel.

HISTOARYSKE KOMMISJE "DE EASTERWIERRUMER FREONERÛNTE"

En binnen de toedeling van de ruilverkaveling Baarderadeel is de weg in 2012 in particulier bezit gekomen en verloor daarmee haar openbare karakter.

Nico van der Werff

Skoallekrante Om 'e Ald Toer, april 2015